

BILTEN

POLJOPRIVREDNE STRUČNE
SLUŽBE SRBIJE

BROJ 1 • JANUAR 2014 GODINE

IZDVAJAMO IZ SADRŽAJA:

PČELARI U TOPLCICI NEKADA...

Pčela je Božiji dar koji čovek koristi za svoje potrebe.

Na teritoriji Opštine Prokuplja, Topličkog okruga i cele Republike Srbije postoje izvanredni uslovi za pčelarstvo i med dobijen sa ovog područja je veoma kvalitetan i veoma tražen.

BILTEN URAĐEN U SARADNJI SA UDRUŽENJEM PČELARA „PČELICA „, PROKUPLJE

**UDRUŽENJE PČELARA „PČELICA „, Prokuplje Ćirila I Metodija br1,
tel:060/3240812, 061/8826241**

Udruženje je osnovano 1975 god u cilju razvoja, unapređenja i zaštite pčelarstva, stručnog obrazovanja članova udruženja, proizvodnje i prometa pčelinjih proizvoda, pčelarske opreme, pribora, repromaterijala i lekova. Udruženje je učlanjeno u SPOS i regionalnu organizaciju pčelara jugoistočne Srbije. Kao udruženje građana a u skladu sa zakonom ima svoj statut i registrovano je u APR-u.

SADRŽAJ

UVODNA REČ PČELARA UDRUŽENJA PČELARA „PČELICA,, PROKUPLJE

Predsednik udruženja- *Joksimović Vukić*

Podpredsednik udruženja- *Arandjelović Ljubisav*

VOČARSTVO I VINOGRADARSTVO

ZNAČAJ PČELA U OPRAŠIVANJU VOČA- *dip.ing Tonić Dejan*

ZAŠTO JE BITNO UČLANITI SE U UDRUŽENJE PČELARA- *dip.ing Todorović Magdalena*

STOČARSTVO

- PRAVILNIK O SADRŽINI I NAČINU VOĐENJA KATASTRA PČELINJE PAŠE-*dip.ing. Petrović Duška*

VAŽNOST REGISTRACIJE PČELINJAKA U OKVIRU POLJOPRIVREDNOG GAZDINSTVA- *dip.ing Petrović Igor*

ZAŠTITA BILJA

ZAŠTITA PČELA PRI TRETIRANJU VOČA PESTICIDIMA-*ing.Jovičić Marinko spec.*

ZNAČAJ ORGANIZOVANJA PČELARA U UDRUŽENJE-*dip.ing. Snežana Jović*

RATARSTVO

MEDONOSNO BILJE-*dip.ing.Miljan Milojić*

Specijalni dodatak u biltenu

REGIONALNA ASOCIJACIJA PČELARSKIH ORGANIZACIJA JUGOISTOČNE SRBIJE – NIŠ

PREDSEDNİK ASOCIJACIJE- *Ing. Vlastimir Spasić*

ZAVRŠNA REČ PREDSEDNİKA UDRUŽENJA „PČELICA,, PROKUPLJE

-NEOPHODNOST POVEĆANJA BROJA PČELINJIH DRUŠTAVA

POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA PROKUPLJE

pss.prokuplje@open.telekom.rs, 027/329-418,027/329518

- Direktor službe Aleksandar Radulović, dipl. ing.polj. 064/19 205 559
- Dejan Tonić, dipl. ing.polj.za voćarstvo i vinogradarstvo 064/842 50 92
- Duška Petrović, dipl. ing.polj za stočarstvo 063/435723
- Marinko Jovičić, ing.polj.spec.za zaštitu bilja 027/329-418
- Snežana Jović, dipl. ing.polj za zaštitu bilja 061/62 00 888
- Petrović Igor, dipl. ing.polj za stočarstvo 060/35 50 311
- Todorović Magdalena dip.ing.za voćarstvo 062/80 85 132
- Miljan Milojić dipl. ing.ratarstva 027/329-418

UVOD

Pčela je Božiji dar koji čovek koristi za svoje potrebe.

Starija je od ljudskog roda tri miliona godina, preživela je ledeno doba a danas se u „ razvijenom svetu bori za opstanak“. Naučna saznanja ukazuju na to da bi nestankom pčela ljudski rod prestao da postoji za nekoliko godina. Pčela je jedina divlja životinja koju čovek koristi kao domaću a radi ostvarivanja profita. Živi isključivo u zajednici koju čine: jedna matica, deset - šesdeset hiljada pčela radilica i u pašnom periodu do 1.000 trutova. Pčelinje društvo je najorganizovanija i najvrednija zajednica živih bića na planeti. Ona instiktivno sakuplja biljne sokove (nektar) i cvetni prah (polen) te uz pomoć sopstvenog fermenta invertaza proizvodi med kao energetska hranu i pergu kao proteinsku hranu. To je jedina životinja koja u pašnom periodu proizvodi hranu i višak odlaže u ćelije saća radi korišćenja u bespašnom periodu (jesen, zima, rano proleće). Zbog takvog angažovanja i rada na odgajanju legla pčele u pašnom periodu žive od 12-42 dana a u bespašnom do 6 meseci. Pčela preživljava isključivo u zajednici odnosno pčelinjem društvu i ima tzv. kolektivnu snagu. Ta snaga zavisi od broja pčela, kvaliteta i starosti matice, starosne strukture, zdravstvenog stanja, kvaliteta i starosti saća i mikroklimatskih uslova u skloništu. Vlasnik pčela treba da svojim radom pčelinje društvo pomogne u kritičnim periodima razvoja u cilju stvaranja uslova za povećanje kolektivne snage. Cilj je da pčelinje društvo efikasno izvrši oprašivanje biljnih kultura i preuzme nektar i polen i tako stvori višak meda. Na taj način pčela vlasniku vrati na obe strane i u prinosima meda i u biljnim plodovima.

Pčela je živela a često i danas živi u prirodnim staništima, šupljinama stena i drveća. Čovek i dalje bezuspešno pokušava da je pripitomi. Prvo je smestio u pletare-trmke i pčelario ekstenzivno. Intenzivno pčelarenje je počelo pronalaskom pokretnog saća. Livenjem i valjanjem voštanih satnih osnova je smešteno u košnicu, ali vrlo često pčelinje društvo se izroji i potraži smeštaj u neko prirodno stanište i to što dalje od čoveka. Ovo je samo delić iz života pčela. Pčela ne poznaje vlasnika već samo reaguje na njegovo ponašanje i da bi odbranila svoje stanište ubadanjem žrtvuje i svoj život. Pčele se čuvaju radi dobijanja meda, voska, polena, propolisa, mleča, pčelinjeg otrova, rojeva i matice i za oprašivanje biljnih kultura. Zato vlasnici biljnih zasada moraju promeniti svoj odnos prema pčelama.

Posebna i najveća korist od pčela je oprašivanje voća, povrća, žitarica i krmnog bilja. Čak dvadeset puta veća od vrednosti svih njenih proizvoda. Biljke cvetnice luče nektar da bi privukle pčele i druge insekte da izvrše oprašivanje, a sve u cilju opstanka vrste. Prskanjem biljaka u borbi protiv štetočina i bolesti, ovaj proces očuvanja vrste se uveliko ometa, a šteta je dvostruka. Prvo biljni svet ostaje nedovoljno oprašen i ima za posledicu manji prinos i drugo trovanjem pčela uništi se i do 50% pčela izletnica i gubi mogućnost prinosa u medu. Sve se to dešava u proleće u aprilu i maju mesecu, kada je pčelinja zajednica veoma razvijena i spremna za unos nektara i polena. Gubitkom velikog broja pčela radilica- izletnica ima za posledicu veoma mali unos nektara u bagremovoj paši. Bagrem u našim uslovima cveta krajem prve dekade meseca maja i traje do kraja meseca. Desetkovana društva nemaju sakupljačku snagu da iskoriste bagremovu pašu i eto štete. A često su toliko oslabljena da bez veštačke prihrane nemogu prezimiti.

Učešće medonosne pčele *Apis mellifera* u oprašivanju je 75-80% u odnosu na ostale insekte i druge načine oprašivanja.

Kada pčela posećuje cvet radi sakupljanja nektara ona na svojim dlačicama na telu nalepi polenov prah i prenosi ga na žig tučka cveta i tako vrši oprašivanje. Takođe lageruje polen na laktovima- korpicama srednjih nogu i odnosi ga u košnicu radi mešanja sa medom i spremanja hrane- perge za odgoj potomstva.

Na kongresu pčelara 1979 u Osijeku iznet je podatak sa korišćenjem pčela kao oprašivača povećavaju se prinosi vošestruko i to:

Jabuka 4-5 puta, kruška 2,5-10 puta, višnja 4-12,5 puta, jagodičasto voće 4-5 puta, badem 4-7 puta.

Kod povrća se povećavaju prinosi od 25-30%, suncokret 30-50%, a kod krmnog bilja čak do 80%.

U zapadnim zemljama, posebno u SAD-u vlasnici plantaža pčelarima plaćaju čak 100 dolara po košnici radi oprašivanja. U našim uslovima voćari, povrtari i ratari imaju najbrojniju besplatnu radnu snagu u pčelama i to treba čuvati i poštovati, pre svega saradnjom poljoprivrednih proizvođača i pčelara kako bi se izbegao pomor pčela u vreme primene agrotehničkih mera u vreme zaštite biljnog sveta, prskanjem insekticidima protiv štetočina.

Kod znatnog broja biljaka nije usklađeno istovremeno sazrevanje semenovog zametka i polena pa se oprašivanje u takvim slučajevima vrši polenom sa drugih cvetova iste biljke ili iste sorte čime se obezbeđuje ukrštanje i razmena genetskog potencijala kod tih biljaka. Međutim postoje biljke kod kojih se na stablu jedne biljke nalaze samo ženske, a na stablu druge biljke samo muški polni organi kao kod konoplje.

Kod jezgrastog voća oraha i lešnika, rese sa polenom su viseće, a cvetovi van domašaja, tako da pčele uzimanjem polena- muških polnih ćelija nanose na cvet-ženski polni organ i izvrše oprašivanje. Pri oprašivanju deteline jedno jače pčelinje društvo, dnevno poseti preko 20 miliona cvetova, a od 125 cvetova prikupi samo 2-3 miligrama nektara, odnosno oko 1mg meda, slično je i kod voća.

Funkcija pčelarstva je sakupljanje meda i drugih pčelinjih proizvoda. Med je u svetu svrstan u red značajnih namirnica za sve uzraste, jer mu se pripisuje ogroman značaj za pravilnu i zdravu ishranu i skladno funkcionisanje svih organa ljudskog organizma. Med se koristi i kao lek u potpomaganju lečenja niza lakših i težih oboljenja, naročito ako se koristi u određenoj razmeri sa matičnim mlečom i polenovim prahom.

Med je hranjiv, dijetalan, veoma ukusan i kaloričan, a ima neograničen rok trajanja, ako se čuva u higijenskim sudovima i uslovima skladištenja. Med u saću je posebna poslastica i lek, jer žvakanjem pomaže izlečenju usne duplje, desni i sinusa.

Na teritoriji Opštine Prokuplja, Topličkog okruga i cele Republike Srbije postoje izvanredni uslovi za pčelarstvo i med dobijen sa ovog područja je veoma kvalitetan i cenjen u Zapadnim zemljama i veoma tražen. Na teritoriji Opštine Prokuplje ima oko 250 domaćinstva koja se bave pčelarstvom sa oko 5-6000 košnica. Prema nezvaničnoj evidenciji Toplički okrug ima oko 700 pčelara sa oko 15000 pčelinjih društava.

U prosečno pašnoj godini može se od ovog broja očekivati do 300.000 kg meda. Iz napred navedenih podataka izvlači se zaključak da je pčelarstvo u ekspanziji i da je potrebna finansijska pomoć u smislu subvencija od strane lokalnih samouprava za nabavku košnica, rojeva kao i repromaterijala i opreme, a sve u cilju razvoja pčelarstva kao grane poljoprivrede.

ZNAČAJ PČELA U OPRAŠIVANJU VOĆA

Tehnološkom revolucijom i upotrebom hemijskih sredstava u poljoprivredi, čovek je svesno ili nesvesno uništio gotovo sve spontane oprašivače i tako ugrozio opstanak gotovo svih vrsti cvetnica koje su se adaptirale na entomofilno oprašivanje.

Medonosna pčela je u globalnom ekosistemu našla svoje mesto kao prirodni indikator.

Danas je gotovo nezamisliva savremena poljoprivreda bez medonosne pčele u oprašivanju gajenih i spontanih biljnih vrsti. Direktni pčelinji proizvodi su od posebnog značaja za pčelu i čoveka, međutim oni su 20 do 40 puta manje vredni od značaja medonosne pčele u oprašivačkoj delatnosti.

Oprašivanje (polinacija) je prenošenje polenovih zrna (mikrospora) iz prašnika, muškog organa (antera) na žig tučka, ženskog organa. Oprašivanje je vezano za cvet biljke u kome su smešteni i prašnici i žig tučka.

U zavisnosti od toga ko je prenosilac polena, biljke delimo na entomofilne (insekti), anelofilne (vetar), ornitofilne (ptice) i hidromofilne (voda). Najveći deo cvetnica prilagođen je na oprašivanje insektima.

Širenjem površina pod gajenim kulturnim biljkama, povećanjem upotrebe hemijskih sredstava u poljoprivredi, naročito prskanjem insekticidima, meliorativnim i drugim radnjama, broj divljih insekata oprašivača se smanjuje.

Značaj medonosne pčele ogleda se u tome što ona učestvuje u oprašivanju i do 90% biljaka koje su oprašene insektima.

Za mnoge značajne kulture, oprašivanje pčelama znači i visoke prinose, krupne, kvalitetne plodove i semena kao i njihovo brže sazrevanje. Sve ove činjenice su od značaja ne samo za proizvođače voća i povrća nego i uopšte za poboljšanje kvaliteta ljudske ishrane i zdravlja čoveka. Pčele kao oprašivači, bilo da su gajene ili se slobodno nalaze u prirodi, predstavljaju vredan ali i ograničen prirodni resurs o kome svako društvo treba da vodi računa.

Mnogo ljudi širom sveta, najrazličitijih zanimanja, obrazovanja, vere i znanja, gaje pčele. Gaje ih zbog pčelinjih proizvoda: meda, voska, cvetnog praha (polena), propolisa, otrova, rojeva i matica. Pored koristi koje od pčela imaju pčelari, mnogo veću korist imaju poljoprivrednici zbog oprašivanja. Sakupljajući nektar i cvetni prah, pčele obavljaju jednu važnu radnju za biljke, oprašivanje. Na taj način, pčele i biljke se međusobno dopunjuju u zajedničkom životu.

Da bi ovaj posao uspešno obavljali, prirodno su prilagođeni jedno drugima. Pčela je oblikom i građom prilagođena cvetovima, a cvetovi oblikom, izgledom i bojom da privuku pčelu, kako bi u cilju dolaska na cvet sakupljajući nektar i prah izvršila oprašivanje.

Angažovanje pčelinjih društava radi oprašivanja, naročito na većim površinama pod savremenim voćnim plantažama, težak je i odgovoran posao, posebno za pčelare pa bi voćari za tu problematiku morali imati više sluha.

Da bi se izbegli nesporazumi, oštećenja i uginuća pčelinjih društava koji mogu nastati za vreme oprašivanja, neophodno je da se odnosi između voćara i pčelara unapred definišu a organizacija posla poveri za to stručno osposobljenim licima.

U razvijenim zemljama sveta neophodnost oprašivanja voća pčelama odavno je poznata. U Kaliforniji se samo za oprašivanje badema iznajmljuje preko milion pčelinjih društava tokom sezone. To je za njihove pčelare postalo toliko profitabilna delatnost da im je oprašivanje sada unosnije od proizvodnje meda, jer im voćari plaćaju visoke naknade.

Zbog toga, dragi naši voćari, da bi naš i Vaš trud i napor urodio visokim, redovnim i kvalitetnim prinosom, nikako ne zaboravimo na pčelu.

ZAŠTO JE BITNO UČLANITI SE U UDRUŽENJE PČELARA

Pčelarstvo je, očigledno, u usponu i iz godine u godinu dobija na značaju. Ono predstavlja jednu od mogućnosti zapošljavanja i to u uslovima nezagađenog i prirodnog ambijenta, ili bolje reći, povratak prirodi i prirodnim izvorima hrane. Prirodnih uslova za ovu poljoprivrednu granu i pored sve češćih ekoloških ekscesa ima dovoljno na našim prostorima.

Savremena pčelarska proizvodnja ne može se zamisliti bez kontinuiranog i sistematskog stručno-teoretskog rada i usavršavanja naših pčelara. Nauka je značajno napredovala na svim kolosijecima pa i u pčelarstvu. Veliki broj institucija je uključen u praćenje i stalno usavršavanje stručnih kadrova koji svoje znanje prenose na pčelare. U isto vreme imamo situaciju da nam se pčelarstvom najčešće bave ljudi u poodmaklim godinama. Postoji neko shvatanje da se u pčelarski posao kreće tek posle penzionisanja. Istina, u poslednje vreme starosna struktura se popravlja jer se pčelarstvu sve češće okreću i mladi ljudi. To je činjenica koja ohrabruje, ali u pitanju je samo procena .

Prema nekim stručnim analizama broj od 70 pčelinjih društava dovoljan je za normalan život četvoročlane porodice, uz uslov da se pored meda ovlada proizvodnjom matične mleči, polena i propolisa. A to su već složeniji poslovi koji traže dodatno obrazovanje i iskustva. Uz 70 pčelinjih društava mora se obezbediti i odgovarajuća oprema.

Svakako da bilo kakva priča o zapošljavanju mladih u pčelarstvu ne bi bila na mestu bez jačanja privrednih subjekata pčelarskog sektora. Prioritet bi se morao dati pčelarskim zadrugama i udruženjima. Jer, iskustva iz mnogih razvijenih zemalja govore da zadružni sektor ima svoje mesto i ulogu u ukupnoj revitalizaciji sela i da je u tome još uvek nezamenljivo.

Takođe, udruživanjem se želi postići i razmena znanja sa drugim udruženjima pčelara oko primene novih naučno-tehničkih dostignuća u praksi, ideja i informacija u okviru poljoprivrede. Ciljevi ovih udruženja su, takođe, jačanje konkurentnosti i bolje pozicioniranje na domaćem i inostranom tržištu, podizanje pregovaračke moći prema organima vlasti na lokalnom, opštinskom, gradskom i državnom nivou po pitanju interesa pčelara što je imperativ za male pčelare proizvođače, kako bi opstali u budućnosti. Da bi se promovisale nove ideje, među ciljevima udruženja pčelara su i aktivnosti vezane za podsticaj na organsku proizvodnju, geografsku zaštitu i brendiranje svojih proizvoda.

Izvor-Poljoprivreda i selo (internet magazin)

PRAVILNIK O SADRŽINI I NAČINU VOĐENJA KATASTRA PČELINJE PAŠE

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi o sadržini i načinu vođenja katastra pčelinje paše. Pčelinja paša, u smislu ovog pravilnika, obuhvata medonosno bilje određene strukture na određenom području. Pašnjim redom, u smislu ovog pravilnika, utvrđuje se način korišćenja pčelinje paše, kao i gajenja pčela na toj pčelinjoj paši.

Katastar jeste zbirka podataka o prisustvu medonosnog bilja na određenom području, u skladu sa zakonom kojim se uređuje stočarstvo.

Katastrom se određuje osnovni medonosni potencijal pojedinih vrsta pčelinje paše.

Katastar čini osnovu za sprovođenje pašnog reda na teritoriji jedne ili više jedinica lokalne samouprave.

Katastar mora da sadrži sledeće podatke:

- 1) alfanumeričku bazu podataka;
- 2) digitalnu kartu;
- 3) analognu kartu.

Digitalna i analogna karta mora da sadrži ucrtane državne granice Republike Srbije, kao i granice upravnih okruga i jedinica lokalne samouprave.

U digitalnu i analognu kartu moraju biti ucrtani i pčelinjaci.

Pčelinjaci se označavaju simbolom.

U okviru simbola nalazi se šifra pod kojom se vode podaci o geografskom položaju pčelinjaka, kao i podaci o pčelaru.

U katastru se vode i podaci o:

- 1) vremenskoj pojavi medenja;
- 2) površini medonosnog bilja u hektarima i njihov procenjeni relativni udeo u ukupnom biljnom sastavu na području medonosnog pašnjaka;
- 3) očekivanom nivou pčelinjih paša.

Katastar uspostavlja i vodi regionalna odgajivačka organizacija na svojoj teritoriji, u skladu sa zakonom kojim se uređuje stočarstvo.

Glavna odgajivačka organizacija objedinjuje podatke iz katastra za teritoriju Republike Srbije.

Katastar se vodi u obliku knjige.

Uvid u podatke iz katastra mogu da vrše sva zainteresovana lica.

Katastar se može voditi i u elektronskoj formi.

U katastar se upisuju i promene podataka.

Regionalna odgajivačka organizacija ažurira podatke u katastru, najkasnije do 15. aprila svake godine. Ažurirane podatke regionalna odgajivačka organizacija dostavlja glavnoj odgajivačkoj organizaciji, koja objedinjuje te podatke najkasnije do 30. aprila svake godine.

Ovaj pravilnik se primenjuje od 1. januara 2013. godine.

VAŽNOST REGISTRACIJE PČELINJAKA U OKVIRU POLJOPRIVREDNOG GAZDINSTVA

Donošenjem Zakona o veterinarstvu propisana je obaveza registracije gazdinstva na kojima se drže i uzgajaju pčele u centralnoj bazi podataka o obeležavanju životinja. Glavni korisnici baze podataka su veterinarske stanice, veterinarske ambulante, veterinarski inspektori i Uprava za veterinu.

Obeležavanje i registracija omogućavaju i pružaju informacije :

- koje su životinje prisutne na gazdinstvu
- praćenje kretanja životinje tokom celog njenog životnog veka
- utvrđivanje sledljivosti životinja izloženih mogućim izvorima bolesti
- istoriju životnog veka jedne životinje i na taj način povećava sigurnost i poverenje potrošača u bezbednost i kvalitet proizvoda životinjskog porekla.

Obeležavanje i registracija životinja jeste postupak označavanja životinja radi identifikacije, registracije i prikupljanja svih podataka u jedinstveni informacijski sistem.

Informacije služe u cilju lakše i bolje zdravstvene zaštite životinja, rano otkrivanje, nadzor, zaštita od pojave, suzbijanje i iskorenjivanje bolesti, što je svakako važno za pčelare sa aspekta zdravstvene zaštite pčelinjih društava i uspešne proizvodnje meda i drugih pčelinjih proizvoda na gazdinstvu..

Radi otkrivanja, praćenja i suzbijanja bolesti pčela i zaštite zdravlja pčelinjih zajednica evidentiraju se sva gazdinstva na kojima se uzgajaju pčele, po posebnom propisu i sprovode preventivne i dijagnostičke mere za američku kugu pčelinjeg legla, varoozu, tropileozu i etiniozu.

Uzgoj matice pčela namenjenih za promet vrši se samo ako potiče sa registrovanog pčelinjaka koji je pod stalnim veterinarsko-sanitarnim nadzorom.

Veterinarska stanica obaveštava i edukuje vlasnika i držaoca životinja o obavezi prijavljivanja sumnje na zarazne bolesti životinja koje se obavezno prijavljuju, obavezama koje proističu iz zakona i Programa mera, a u slučaju nepoštovanja propisa o tome odmah obaveštava veterinarskog inspektora.

Zakon o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju, u članu 28. predvideo je podsticaje u minimalnom iznosu od 500 dinara po košnici pčela, čime je registraciju poljoprivrednih gazdinstava koje drže i uzgajaju pčele doveo u prvi plan. Registracija pčelinjaka je osnovni preduslov za dobijanje propisanih subvencija u tekućoj godini.

Subvencije za pčelare se ostvaruju na osnovu zahteva koji se podnosi Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, tačnije Upravi za agrarna plaćanja. Zahtev se podnosi na obrascu „Zahtev za podsticaje po košnici pčela“. Uz zahtev se podnosi i izvod iz evidencije o registraciji pčelinjaka i pčelinjih društava na gazdinstvu iz centralne baze podataka o obeležavanju životinja koji je overen od strane ovlašćenje veterinarske organizacije kao i kopija uverenja o zdravstvenom stanju životinje koja je overena od strane nadležnog veterinarskog inspektora.

ZAŠTITA PČELA PRI TRETIRANJU VOĆA PESTICIDIMA

Ekonomičnost proizvodnje hrane još uvek zahteva upotrebu pesticida. Upotreba pesticida u vreme cvetanja biljaka se, na žalost, kosi sa ritmom življenja pčelinjih zajednica, koje oprašivanjem pospešuju ekonomičnost proizvodnje, kao i pesticidi.

PROPISI Tačno je da je biljna proizvodnja nezamisliva bez upotrebe pesticida, ali je tačno i to da se njihova upotreba može izbeći u cvetanju. Najveća trovanja pčela nastaju od strane voćara amatera, koji nemaju naviku da uputstvo o upotrebi pročitaju do kraja, već im je interesantan samo deo gde se govori o dozi. Pa i nju, za svaki slučaj, povećaju. Poseban je problem što fabrike pesticida ne umeju da prisile proizvođače bilja, nekim jednostavnim tehničkim rešenjem, da moraju da pročitaju kompletno uputstvo. Jer, svako uputstvo sadrži napomenu da li je preparat otrovan za pčele. Čini se da ne shvataju da bi im se takav, izuzetno profesionalan, odnos prema poljoprivrednicima višestruko isplatio, jer bi oni sve češće baš njihovim proizvodnim programima ukazivali poverenje. Vrlo često se dešava da važne informacije budu utopljene u niz jednoličnih redova teksta u uputstvu. Voćare amatere moramo uputiti u to kako se i kada koriste hemijska sredstva, jer prskanje voća u cvetanju dovodi do masovnog uginuća pčela, što

drastično smanjuje prinose. Naravno, mora se raditi i na stvaranju idealnog pesticida, koji bi trebao biti bezopasan za pčelu, dok bi istovremeno držao pod kontrolom bolesti i štetočine. Drugi put je stvaranje otpornog bilja.

Prema zakonu nije dozvoljeno tretiranje hemijskim sredstvima biljaka u cvetu. Proizvođači koji prskaju bilje su dužni da o tome obaveste okolne pčelare ili Društvo pčelara, najmanje dva dana pre tretiranja. Ugroženi su svi pčelinjaci koji se nalaze na manje od 5 km od tretirane površine. Obavešteni pčelari moraju svoja društva da odsele, ili da ih zatvore. Pčelar je dužan i da pored pčelinjaka istakne tablu sa svojom adresom i telefonom. Takođe nije dozvoljeno prskati na udaljenosti manjoj od 60 metara od pčelinjaka. Paziti i da pčele na putu do paše ne prolaze kroz oblak pesticida.

NAČIN TROVANJA Odvija se na tri načina: dodirom, preko organa za varenje i preko organa za disanje pčela. Kontaktni pesticidi deluju preko hitinskog omotača. Barice rastvora za tretiranje ispod voćaka ili na mestima gde se sredstvo meša sa vodom, značajan su uzrok trovanja. Tako su pčele izletnice prve na udaru. Ali, strada i leglo, gde je glavni uzrok trovanja polen, koji pčele unesu u košnicu. Primenjeno sredstvo se lako vetrom prenosi na susedne površine. To je skoro pravilo ako se vrši zaprašivanje ili prskanje iz aviona, kada je brzina vetra veća od 2 m/sekundi, ili je visina leta aviona veća od 5 m. Tretman se kod avioprskanja dozvoljava samo pri brzini vetra manjoj od 2 m/s, a kod aviozaprashivanja 3 m/sekundi.

SIMPTOMI TROVANJA Većina pesticida otrovnih za pčele, deluje na nervni sistem. Posle ekspozicije, pre ili kasnije, dođe do paralize vitalnih organa pčela. Prvo stradaju pipci, noge i krila, a zatim usni aparat i drugi delovi tela. Neki preparati izazivaju grčenje i povijanje tela pčele. Otrovana pčela prvo postaje aktivnija, zatim se telo grči, noge se pokreću nekoordinisano, prevrne se na leđa i brzo uginu. U travi, ispred košnica, primećuju se pčele koje bauljaju sa naduvenim i povijenim zadkom, sa raširenim krilima, koje su nesposobne da lete. Tek otrovane pčele su iznemogle, sa neprirodno povijenim trbuhom i sporo se kreću. Otrovanoj pčeli nema pomoći. Stražarice na letu sprečavaju izletnice da uđu u košnicu pri povratku sa paše. Pčele iz košnica izbacuju veći broj mrtvih pčela ili slabo pokretnih i iznemoglih. Agresivnost pčela na pčelinjaku je pojačana. Na cvetovima, listovima i drugim delovima tretiranog bilja, kao i oko njega, nalaze se pčele sa navedenim simptomima ili mrtve. Ispred košnica, na košnicama i u košnici može se naći veći broj uginulih pčela. Društva naglo slabe i jedva pokrivaju leglo. Kod jačeg trovanja prisutne su plaže nepokrivenog legla. Matica smanjuje nosivost.

TIPIČNI SIMPTOMI TROVANJA PO GRUPAMA PESTICIDA

1) Organofosforni pesticidi: povraćanje (mokre pčele), dezorijentisanost, bezvoljnost, paraliza. Zadci pčela mogu biti povijeni i naduvani uz nekoordinisane pokušaje čišćenja i prevrtanja. Krila su raširena i udaljena od tela, ali je svako krilo u paru obično prikopčano jedno uz drugo. Pčele uginjavaju u košnici i ispred nje.

2) Hlorovani ugljovodonični pesticidi: nekoordinisani pokreti, abnormalne aktivnosti, vučenje zadnjih nogu koje su nepokretne, drhtanje, krila udaljena od tela, ali obično prikopčana jedno uz drugo. Ipak, pčele su sposobne da lete u polje skoro do pred uginjavanje. Zato veliki broj pčela uginu u polju i od polja do košnice.

3) Karbamatni pesticidi: nekoordinisani pokreti, agresivnost, nemogućnost letenja, kočenje kao da se pčela ohladila i smrt. Matica često prestaje sa nošenjem jaja, pa se javi nagon za tihom smenom matica. Najviše pčela uginu u košnici.

4) Organski pesticidi: npr. dinokap: Slično kao kod hlorovanih ugljovodonika, ali uz često povraćanje. Najviše pčela uginu u košnici.

5) Piretroidi i pesticidi biljnog porekla: Povraćanje samo kod visoko otrovnih piretroida, nervozni pokreti, nesposobnost letenja, zatim paraliza i smrt. Pčele uginu između paše i košnice.

6) Bioinsekticidi i virusni pesticidi: Nisu otrovni za pčele.

7) Neonikotinoidi: Za sada je ozloglašen samo imidakloprid, koji je okrivljen za specifično trovanje pčela, pošto remeti njihovu sposobnost za orijentaciju, pa ne umeju da se vrate u košnicu.

Dr L. Atkins (SAD) je od 1972. godine ispitivao 31 vrstu pesticida, u pogledu njihovog uticaja na razvojne stadijume legla. Od ispitivanih pesticida 16 je ispoljilo prostu otrovnost, 6 je bilo bez posledica, a 6 su menjali morfogenetske osobine pčela. To znači da larve, lutke i tek izležene pčele ne uginu odmah već se razvijaju u odraslu pčelu sa nedostacima (svetle su boje, lake i vrlo često sa deformisanim krilima ili bez njih).

U Italiji, Egiptu i Japanu su do 1985. godine vršena istraživanja uticaja toksičnosti piretroida na odrasle pčele. Pokazano je da su preparati na bazi piretrina nejednako otrovni za pčele (verovatno zbog prirodnog porekla i dodira pčela sa njima tokom evolucije), kao i da toksičnost zavisi i od rase pčela.

Ako se jabuke, višnje ili maline tretiraju ortenom i dimetoatom pre cvetanja, izlučeni nektar postaje otrovan za pčele, dok se kod primene metomila i propoksura toksičnost brzo smanjivala. Kod fosalona nije bilo rezidua u nektaru. Prema ogledima koje su obavili Fiedler i Dreseher 1984. godine, nema trovanja pčela ako se tretiranje ortenom i dimetoatom vrši 7 dana pre otvaranja cvetova.

Mnogi insekticidi (naročito organofosforni) su pri visokim temperaturama izuzetno otrovni za pčele. Kad čestice ovih otrova dođu u košnicu, a tamo je temperatura oko 35 °C, dođe do masovnog uginuća. Slično je i kod fungicida na bazi sumpora, koji pri višim temperaturama deluju akaricidno i insekticidno, a posebno kad su u pitanju polisulfidna jedinjenja. Na otrovnost nekih preparata temperatura nema uticaja. Neki piretroidi mogu na višim temperaturama delovati i kao repelenti. Kod malationa opasnost od trovanja se proteže i do 4 dana po aplikaciji. Pesticidi, kao prašivo, opasniji su od emulzija i suspenzija. Ukoliko je stabilnost pesticida veća, utoliko su opasniji za pčele, jer se zadržavaju na biljci. Toksičnost pesticida po pčele je manja ako se primenjuju uveče, noću i ujutru.

PREVENTIVNA ZAŠTITA Idealna zaštita sastojala bi se u smanjenju upotrebe pesticida. Još je na 28. kongresu Apimondije u Akapulku u Meksiku (1981), dr C. Vidano iz Italije, svojim radom, pružio predloge kako da se spreči neracionalno korišćenje hemijskih preparata u poljoprivredi, te da se tako zaštite pčele.

Dr L. Atkins (SAD, 1981) testirao je različite supstance koje bi se dodavale otrovnim preparatima za zaštitu bilja, da bi nakon tretiranja, te supstance odbijale pčele i tako sprečavale masovna trovanja. Tri preparata su se pokazala relativno uspešnim: permetrin, demeton i disulfaton.

Ako pčele već moraju da se drže na ugroženom području, poželjno je obezbediti ventilacione mreže za duži boravak pčela u zatvorenoj košnici. Obavezno je povremeno dodavanje sveže vode. Ako su temperature veoma visoke, poželjno je pčele staviti u hladovinu ili prekrivati košnice mokrim sargijama. Pčelari se naročito odlučuju za ovakvu izolaciju ako je sredstvo otrovno kratko vreme. Treba znati da dejstvo arsenovih i fluorovih preparata traje tri do pet dana. Nikotinska sredstva, herbicidi, mineralna ulja

i slična sredstva, otrovna su za pčele samo nekoliko sati po tretiranju. Parationski preparati prestaju biti opasni posle dva dana. Pri padu temperature ili povećanoj vlažnosti vazduha, opasnost od trovanja istim preparatom je samim tim produžena, pa se vreme izolacije produži, u odnosu na planirano, za još 1-2 dana. To važi kod direktnog dejstva otrova na pčele. Ali, ako se tretira otrovima sa usporenim dejstvom, pa ih pčele unose u košnicu putem cvetnog praha i meda, te oni dospeju i u vosak, izolacija se mora produžiti za još nekoliko dana. Hronično trovanje preko neznatnih količina rezidua u polenu, vosku, a nekad i medu, može uticati na dugovečnost pčela (što je naročito opasno po zajednicu u toku prezimljavanja). Istraživanja u Francuskoj su odavno pokazala da su za pčele, osim insekticida, toksični i herbicidi i fungicidi.

UZIMANJE UZORAKA Uzorci moraju da sadrže oko hiljadu pčela za analizu. Poželjno je pčele staviti na led. Uzeti i uzorke saća, polena i larvi iz zatrovanih košnica. Da bi se potvrdila i utvrdila materija kojom je izvršeno trovanje, uzeti i uzorke tretiranog bilja (lišće, cvetovi i grančice). Poželjna je i prazna upotrebljena amabalaža. Uzorci se uzimaju u prisustvu sudskog veštaka, poljoprivrednog i veterinarskog inspektora. Ako se analizom utvrdi trovanje, može se pokrenuti sudski spor i ostvariti pravo na naknadu. Vrednost nastale štete utvrđuje se sudski. Treba znati da su u proleće, do kraja maja, pčele skuplje za 15%, a plodne matice za 40%.

ZAKLJUČAK Mnogi pčelari su skloni da odgovornost za trovanje pčela pripišu osobama koje tretiranje izvode ili planiraju. Pčelar je dužan da u svako vreme bude u direktnom kontaktu sa obližnjim organizacijama i osobama koje izvode zaštitu bilja, da dobro zna svojstvo otrova koji se koriste u poljoprivredi i njihovo dejstvo na pčele. Mora da ima i sasvim jasnu predstavu u kojoj meri pčele posećuju cvetove na površinama određenim za prskanje, kao i stepen interakcije pčela i pesticidnog oblaka, ako pčele ne pohode tretirane zasade.

ZNAČAJ ORGANIZOVANJA PČELARA U UDRUŽENJE

Organizovanje proizvodnje na malom porodičnom poljoprivrednom gazdinstvu nosi sa sobom niz problema, u pčelarstvu su to prvenstveno problemi nabavke repromaterijala, još veći problem u plasmanu eventualnih tržišnih viškova. Koliko god to teško bilo i u praksi dosta teško ide, kao neminovnost u prevazilaženju ovakve situacije, nameće se udruživanje i zajednički nastup proizvođača, bilo da se radi samo o udruženju ili o zadruzi kao višem stepenu povezivanja.

Udruživanje jeste način da se lakše prevaziđu problemi na tržištu, da se zajedničkim snagama prebrode problemi i visoke cene inputa, ali da svakako zajednička igra podrazumeva pravila koja se moraju poštovati kako bi sistem funkcionisao. Koliko je dobro deliti zajednički profit, toliko je neophodno biti odgovoran za sve ostale obaveze u organizaciji.

- Udruženi proizvođači relativno lakše i povoljnije mogu da s jedne strane nabavljaju repromaterijal a s druge strane prodaju svoje proizvode;
- Udruženje ili zadruga mogu za svoje članove a u saradnji sa poljoprivrednim savetodavnim i stručnim službama i drugim institucijama, organizovati radionice, predavanja seminare, u cilju sticanja novih znanja i usvajanje nekih novih tehnologija u proizvodnji;
- Udruženja ili zadruge mogu za potrebe proizvođača da prate stanje i kretanja na tržištu počev od zakonske regulative preko standardizacije pojedinih vrsta proizvoda, stanja ponude i potražnje i perspektive istih za neki budući period;
- Udruženja ili zadruge preko regionalnih formi organizovanja pa sve do nacionalnog nivoa mogu da prenose stavove i mišljenja svojih članova, što može da bude od koristi pri kreiranju agrarne politike;

- Finansijska sredstva a i neki drugi oblici donacija od strane nekih inostranih donatora, sve se više usmeravaju prema udruženjima proizvođača ili se bar udruženjima daje prednost pri konkurisanju za ista.
- Retko jedan čovek može da obezbedi dovoljno proizvoda za izvoz, a često se traži da proizvod bude prerađen. Zato su udruženja proizvođača, zadruge ili klasteri najbolja rešenja.

Verovatno da bi mogo da se nabroji još pogodnosti koje pruža udruživanje. Međutim i ovo je dovoljno da se ozbiljno razmisli na tu temu i da probamo da prevaziđemo neke predrasude i u udruživanju i udruženju potražimo neka bolja rešenja za sebe i proizvodnju kojom se bavimo.

Glavni cilj udruživanja jeste efekat koji doprinosi smanjenju troškova po jedinici proizvoda, povećanju obima proizvodnje i prinosa, te veću mogućnost plasmana na tržište. Međutim, svi članovi udruženja moraju da poštuju uspostavljena pravila. Međusobni odnos poverenja je ključ uspešnog i dugoročnog poslovanja i vrednost na kojima se temelji ovaj tip udruživanja. Veliki je potencijal ovakvog oblika udruživanja za mala poljoprivredna gazdinstva i sitne proizvođače, jer doprinose njihovom osnaživanju što predstavlja veliku šansu za njihovo ekonomsko jačanje.

Udruživanje jeste način da se lakše prevaziđu problemi na tržištu, da se zajedničkim snagama prebrode problemi i visoke cene inputa, ali da svakako zajednička igra podrazumeva pravila koja se moraju poštovati kako bi sistem funkcionisao. Koliko je dobro deliti zajednički profit, toliko je neophodno biti odgovoran za sve ostale obaveze u organizaciji.

Jedino shvatanjem ovakvog vida saradnje, može se poboljšati status naših farmera u skoroj budućnosti.

MEDONOSNO BILJE

Medonosnim biljem smatramo one biljne vrste iz čijih cvetova pčele uzimaju nektar, polen ili polen i nektar zajedno te one biljne vrste na kojima pčele uzimaju medljiku, kao i biljke sa kojih sakupljaju propolis. Vrlo su retke biljne vrste koje pčele nikad ne posećuju. Između pčela i medonosnog bilja postoji veoma uska povezanost i zavisnost. Pčele posećujući razne biljne vrste, zbog uzimanja hrane, nesvesno vrše oplodnju istih. U krajevima na kojima ne postoji medonosno bilje nema ni uslova za život pčele, ali ni obratno, jer je utvrđeno da u krajevima u kojim je industrija potisnula pčele pojedine biljne vrste polako izumiru. To su uglavnom jaka industrijska središta

1) Najraniju pčelinju pašu kod nas čine leska, dren, vrba iva, visibaba, kukurek i šafran, obično u toku februara ili marta, nekad i ranije.

Leska daje samo polen, visokog kvaliteta. Jedan žbun leske srednje veličine daje do 50-60g polena. Dren daje polen i nektar, kao i visibaba i kukurek. Vrba iva je najmedonosnija rana prolećna biljka i daje 50-100kg meda o hektaru i mnogo polena.

Biljke koje čine ovu pašu, kod nas nema dovoljno za postojeći broj košnica. U ovo doba potrebe pčelinjih društava za unosom cvetnog praha su veće nego za unosom nektara, jer su zalihe praha pri kraju a meda obično ima dovoljno.

2) Biljke koje cvetaju u martu a nastavljaju cvetanje u voćnoj paši su: jagorčevina, divlji zumbul, ljubičice, a od drveća jova, i one daju uglavnom polen. Mala mrtva kopriva, korovska biljka po njivama, daje dosta nektara i polena, kao i čestoslovica i podbel. Od drveća, javor, dren, vrba iva i žalosna vrba daju nektar i polen.

Ni ovih biljaka na našem području nema dovoljno.

3) Biljke koje čine voćnu pašu i druge koje cvetaju u vreme voćne paše.

Najranije cvetaju kajsije, obično krajem marta, a nakon toga dženerike. Daju do 40 kg/ha meda i puno polena.

Trešnje cvetaju nešto kasnije i vrlo su medonosne, a takođe i breskve i višnje. Sve šljive nisu podjednako medonosne i privlačne za pčele ali ih u našem kraju ima mnogo. Jabuka je vrlo medonosna i dobro zastupljena.

Voćke u proseku daju 20-40 kg/ha meda i oko 5-10 kg/ha polena. Od najvećeg značaja za pčele su dženerika, trešnja, šljiva i jabuka.

Od drveća i žbunja u to vreme cvetaju trnjine, divlji kesten, razno ukrasno šiblje, topole i breze. Najmedonosnije su vrbe, koje daju do 100 kg/ha meda i puno cvetnog praha. Ponegde se gaji perko (kupusna uljana repica), koji odlično medi i daje mnogo nektara i polena (do 100 kg/ha).

Biljaka iz ove grupe u celini ima dovoljno za podsticajnu pašu. Radi što boljeg razvoja društava dobro bi bilo da ih je još više, pogotovu onih najranijih - kajsije i dženerike.

4) Biljke koje cvetaju između voćne i bagremove paše.

To su dunja, mušmula, divlji kesten, glog, crni i beli jasen, breza, hrast, orah, dud. Klen i uopšte javori su vrlo medonosni i daju preko 200 kg/ha meda ali ih nema mnogo. Od zeljastih biljaka odlično mede mrtva kopriva i livadska žalfija. Počinju da cvetaju i divlje ruže, deteline, gavez, ljutić.

Biljke iz ove grupe u našem kraju su nedovoljno rasprostranjene tako da često nastaje skoro pravi bespašni period.

5) Bagremova paša

Bagrema kod nas ima skoro svuda. Daje od 300 do 1000 kg/ha meda, zavisno od uzrasta i uslova medenja. Zbog velike rasprostranjenosti i odličnog medenja, predstavlja glavnu pčelinju pašu koja retko podbacuje. Površine pod bagremom zadovoljavaju potrebe pčelinjih društava, a omogućavaju i dosta meda za vrcanje.

U to vreme počinju da cvetaju i bela detelina i pitoma malina.

6) Biljke koje cvetaju posle bagremove paše

Tu spadaju bela detelina, smilja i druge deteline, seruša, majčina dušica, crni slez, a od žbunja bagremac, kupina, divlja ruža, razno ukrasno šiblje. Divlje kupine daju 25-40 kg/ha meda a pitome do 200 kg/ha. Od drveća, cveta gledičija, zatim lipa, kiselo drvo.

Sve te zeljaste i drvenaste biljke su vrlo medonosne ali ih nema na većim površinama, osim na nekim užim lokalitetima, gde mogu da daju i med za vrcanje. Zajedno sa biljkama koje cvetaju kasnije, one čine livadsku pašu.

SPECIJALNI DODATAK

REGIONALNA ASOCIJACIJA PČELARSKIH ORGANIZACIJA JUGOISTOČNE SRBIJE - NIŠ 10 GODINA U FUNKCIJI OBRAZOVANJA

Regionalna asocijacija pčelarskih organizacija jugoistočne Srbije organizuje pčelare preko pčelarskih organizacija sa područja Nišavskog, Topličkog, Jablaničkog, Pčinjskog i Pirotskog okruga. Asocijaciju čine 22 udruženja sa ukupno 736 članova.

U toku 2013. godine, Asocijacija je na prigodan način obeležila jubilej - 10 godina od osnivanja i uspešnog rada.

18 Međunarodnih i 3 Nacionalna stručna seminara, 8 kurseva, od kojih jedan viši kurs, 2 Regionalna savetovanja, 1 Forum, učešće u dva republička projekta i organizacija Prvih susreta pčelara Srbije, su najznačajnije aktivnosti Asocijacije na planu obrazovanja pčelara jugoistočne Srbije

Dva temeljna principa u radu Regionalne asocijacije pčelarskih organizacija jugoistočne Srbije iz Niša. Prvi je realizacija obrazovanja pčelara kroz maksimalnu sintezu nauke i prakse. Više od 70 odsto programa i aktivnosti realizovano je kroz praktičnu demonstraciju metoda i praktičnih postupaka na pčelinjacima. Drugi princip je afirmacija pčelara, pčelarskih organizacija i prirodnih potencijala sa perifernih područja regiona jugoistočne Srbije. Tako su pored Niša (9), domaćini i nosioci organizacije obrazovno-programskih aktivnosti bili i Aleksinac (6), Leskovac (3), Lebane (2), Vlasotince (2), Vranje, Beograd, Prokuplje, Paraćin i Crna Trava – Vlasina. U funkciji obrazovanja je i studentska poseta pčelarima Vojvodine (2005).

Kroz realizaciju navedenih oblika obrazovanja pčelari jugoistočne Srbije bili su prilici da čuju, u svetu pčelarstva, vrlo značajna imena, kao što su: dr Klaus Volner (Klaus Wallner) iz Instituta za pčelarstvo Univerziteta u Štutgartu (Nemačka) i Ralf Bihler (Ralph Buchler) iz Instituta za pčelarstvo u Kirhajnu (Nemačka), Akademik, prof. dr Nikolaj Ivanovič Krivcov, direktor instituta i Akademik, prof. dr Vječeslav Ivanovič Lebedev, zamenik direktora Naučno-istraživačkog instituta za pčelarstvo Ribnoe u Rusiji, dr Antonio Naneti iz Instituta za pčelarstvo u Bolonji (Italija), prof. dr Plamen Petrov sa Agrarnog univerziteta u Plovdivu (Bugarska), Hans Dieter Lang (Hans Dieter Lang) iz Lauternala u Nemačkoj, zatim predavače iz Slovenije: Vlado Auguštin i Franc Prezelj, iz Hrvatske dr Zlatko Tomljanović, Boris Bučar, iz Republike Srpske mr Goran Mirić, iz BiH: Ferid Velagić, iz Makedonije mr Aleksandar Uzunov.

Naravno, značajnu ulogu u procesu obrazovanja imali su i profesori sa Beogradskog univerziteta: prof. dr Jovan Kulinčević, prof. dr Zoran Stanimirović i prof. dr Mića Mladenović, doc dr Jevrosima Stevanović, doc dr Nebojša Nedić, doc dr Nada Plavša, kao i plejada izvrsnih zvaničnih predavača SPOS-a :Dr. med R.Živadinović, Dr vet. med. Z. Raičević dr Dragan Ćirković, mr Lev Plužnikov i drugi.

U realizaciji programa obrazovanja Asocijacije je ostvarila veoma dobru saradnju sa Fakultetom veterinarske medicine u Beogradu, Poljoprivrednim fakultetom u Zemenu i Veterinarsko-specijalističkim institutom u Nišu.

ZAVRŠNA REČ

NEOPHODNOST POVEĆANJA BROJA PČELINJIH DRUŠTAVA

Zašto pčelarstvo postaje najneophodnija i ujedno najpoželjnija poljoprivredna delatnost: Povećan broj stanovnika i povećanjem standarda života javlja se veća potreba za hranom i zdravom ishranom. U borbi za većom proizvodnjom hrane nemilosrdno se koriste sredstva za zaštitu biljnih kultura pri čemu se uništavaju najpoželjniji prirodni oprašivači -pčele. Povećana proizvodnja hrane traži srazmeran broj oprašivača. U praksi se dašava suprotno, broj pčelinjih društava se smanjuje i pčelari se bore za opstanak pčela. Jedan engleski univerzitet je krajem 2013god. objavio naučna istraživanja o neophodnosti povećanja broja pčelinjih društava kao najvažniji uslov povećanja poljoprivredne proizvodnje. Tako npr. EU ima oko 27.000.000 pčelinjih društava - trenutno nedostaje 13.400.000 pčelinjih društava. Zemlje koje su prepoznale taj problem daju visoke subvencije pčelarstvu. Kod nas se

tek zadnjih nekoliko godina pokušava sa sličnim aktivnostima, subvencije, 500,00 din po košnici i 700,00 din za organsko pčelarenje. Međutim neke lokalne samouprave su prepoznale problem i vrše subvenciju do 80% za šećer, košnicu, opremu, matice i članarinu SPOS-u i 100% za lekove (Beograd, Aleksinac, Niš, Leskovac, Kuršumljaja,.....). Subvencije se ostvaruju u saradnji sa lokalnim udruženjima pčelara a u skladu sa uređenim programom za razvoj pčelarstva. Pri tome je potrebno u okviru poljoprivrednog gazdinstva registovati pčelinjak i obeležiti košnice.

UDRUŽENJE PČELARA "PČELICA" „Prokuplje

Udruženje je osnovano 1975 god u cilju razvoja, unapređenja i zaštite pčelarstva, stručnog obrazovanja članova udruženja, proizvodnje i prometa pčelinjih proizvoda, pčelarske opreme, pribora, repromaterijala i lekova. Udruženje je učlanjeno u SPOS i regionalnu organizaciju pčelara jugoistočne Srbije. Kao udruženje građana a u skladu sa zakonom ima svoj statut i registrovano je u APR-u.

Udruženje „Pčelica“ Prokuplje planira organozovanje sekcija pčelara po područjima gde su stacionirani pčelinjaci. Na taj način udruženje će lakše ostvarivati ciljeve i opravdati svoje postojanje. Radi ostvarivanja ciljeva udruženje prikuplja i obrađuje naučnu i stručnu literaturu iz oblasti zdravstvene zaštite i gajenja pčela, organizuje stručne skupove, savetovanja, seminare i druge vidove edukacija iz oblasti unapređenja gajenja pčela, saradnju sa naučnim ustanovama i poljoprivrednim stručnim i savetodavnim službama, lokalnom samoupravom, veterinarskim stanicama i institutima i obrazovnim ustanovama. Udruženje organizuje posete stručnim skupovima koje organizuju druga slična udruženja. Kao redovnu aktivnost ističemo prodajnu izložbu pčelinjih proizvoda i opreme zadnje subote u novembru, donaciju meda dečijem odeljenju bolnice i deci poginulih boraca. Udruženje slavi slavu na dan svetog Prokopija. Radi ostvarivanja programa udruženje se finansira od sopstvene članarine i eventualnih donacija privrednih subjekata i lokalne samouprave, još uvek nema sopstveni poslovni prostor.

Po novim propisima pčelari su obavezni da prvi identifikuju bolest u pčelinjaku i obrate se za pomoć veterinarskoj stanici. Članarina u lokalnom udruženju iznosi oko 1 kg meda ili oko 5 kg meda za časopis pčelar i članstvo u SPOS-u ne sme biti prepreka za stručno obrazovanje i praktično usavršavanje.

SAVEZ PČELARSKIH ORGANIZACIJA SRBIJE-SPOS

Istorijski izvori ukazuju da je pčelarstvo Srbije u srednjem veku bilo razvijenije više nego u celoj Evropi. Registrovano je kao grana u srpskom poljoprivrednom društvu 1869 god. Prvi časopis PČELA je štampan 1883 god. U Proglasu 1897 god. za ZBOR pčelara se kaže: „ jer sve do skore prošlosti med i vosak behu dva zlatna izvozna artikla naše trgovine, „ Već 01.01.1898 god. izlazi prvi časopis „Pčelar, „. Pred II svetski rat bilo je registrovano 36 udruženja sa 4000 članova. Danas SPOS sa 208 udruženja ima 8500 članova. U prvom ilustrovanom časopisu Pčelar 10.01.1883 god. štampan je „Naš program, „ :

1. Da zastupamo i potpomazemo interese pčelara i pčelarstva uopšte,
2. Da uklanjamo sve teškoće koje su kod nas smetale napredovanju ovoj korisnoj privrednoj grani,
3. Da pratimo, saopštavamo i ojašnjavamo sve nove pronalaskе na polju pčelarstva kao i sve ono što bi išlo u prilog srpskim pčelarima i uopšte donosilo korist racionalnom pčelarstvu,
4. Da upoznamo naš svet teorično i praktično sa novim načinom pčelarenja i da što više raširimo pčelarstvo.
5. Da očiglednom nastavom dajemo prilike za praktično izučavanje i temeljnije usavršavanje u pčelarstvu,
6. Da radimo na osnivanju i jačanju pčelarskih društava.

Danas o značaju i doprinosu SPOS-a u razvoju pčelarstva i ulozi časopisa Pčelar je dovoljno reći da počiva na napred navedenim istorijskim izvorima. Spos je zadnjih nekoliko godina dao ogroman doprinos „ korekcije, „ zakonska regulativa u oblasti pčelarstva i stvaranju uslova za izvoz meda u EU, časopis Pčelar stalno poručuje: Ko zna neka uživa u obnavljanju gradiva, a ko nezna, neka uči čitajući Pčelar.

Ko zna bolje neka to i napiše.

Čene povrća - zelene, pišace u Srbiji za period 2. - 8.12.2013. godine

Jediniца mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA					DOMNINE CENE								
	Beograd	Kalenić	Beograd	Skadrlja	Čačak	Kragujevac	Kabarevo	Kostinac	Bus	Etrot	Botovci	Studenica	Wapje	Zapad	Kikinda	Novi Sad	Kabarevo	Sombor	Subotica	Zepjan	SRBIA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA	DOMNINE CENE
Brokoli (Broccoli)	200	200	200	100	180	200	130	170								150	100	100	100		200	200	100	
Kafila (Cauliflower)	150	180	100	100	150		90	150								150	70	80	70	100	150	150	70	
Krasićsalatni (Cucumber for salad)	120	120			100	100	100	100								120					100	100		
Kupus (Cabbage)	30	20	10	20	10	20	25	12	20							15	12				20	20		
Luk beli (Garlic)	500	300	400		300	210	300	300	250	500	200					300	250	200	250	250	300	300		
Luk crni (Onion)	80	70	50		70	50	60	60	50	60	60					70	50	50	45	45	50	50	50	
Paprika-babura (Pepper-babura)	250	200			200		150									160	130		120		200	200		
Paprika ostala (Pepper-other)	250	250	150		150		100	60									130							
Paprika-šija (Pepper-šija)	180	250	130		150		100	150								100	200				150			
Paradajz (Tomato)	150	120	60		100		70	100	80							100	100	100	100		100	100	100	
Pasulj-beli (Beans white)	400	350	240	270	300	260	300	300	280	240						350	300	300	320		300	300	300	
Patliđan (Eggplant)	200	200			100		80									200					200	200		
Prasiluk (Leek)	80	70	50	30	50		60	70	100	100	30					80	80	80	100				80	
Španać (Spinach)	100	60	100		100	100	100	80	90							80	140	100	140	140	100	100	140	
Tikvica (zucchini)	200	180	140	130	150											150		120					150	
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	50	50	50	25	30	25	40	30	15							50	40	40	40	40	40	50	40	
Šargarepa (Carrot)	80	70	50	40	60	50	60	60	50	50						80	50	50	60	60	50	50	50	